

Sprawozdanie z działalności merytorycznej Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego im. Stefana Woydy w Pruszkowie w 2018 roku.

I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I KONSERWATORSKA

A. Zbiory

1. Pierwszego kwietnia 2018 roku rozpoczęła prace Komisja Inwentaryzacyjna powołana przez Dyrektora Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego w celu – zgodnej z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz.U. 2004 nr 202 poz. 2073) - przeprowadzenia inwentaryzacji zbiorów archeologicznych w formie spisuz natury. Zadaniem Komisji jest kontrola zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów. Do dnia 31 grudnia 2018 roku Komisja dokonała spisu zabytków z natury na 152 arkuszach inwentaryzacyjnych, rejestrując 15 082 pozycje spisowe.

Ze względu na inwentaryzację, Muzeum wstrzymało do końca 2019 roku udostępnianie i użyczenie zbiorów archeologicznych.

2. Ewidencja zbiorów archeologicznych MSHM

a. Muzeum przejęło w depozyt materiał zabytkowy odkryty na terenie Błonia, który został pozyskany w 2015 roku w trakcie terenowych badań weryfikujących zasięg stanowisk archeologicznych AZP 58-64/26 oraz AZP 57-63/1. Badania były prowadzone przez zespół pracowników Muzeum oraz Mazowieckiego Wojewódzkiego Urzędu Konserwatorskiego (decyzja MWKZ nr 950/2018 z dnia 27 lipca 2018 roku).

b. Decyzją Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Muzeum przejęło na własność zabytek znaleziony przypadkowo w Parzniewie,

gm. Brwinów (decyzja MWKZ nr 1682.2017 z dnia 28 grudnia 2017 roku oraz protokół zdawczo-odbiorczy z dnia 7 sierpnia 2018 roku).

c. Do Księgi Wpływu Muzealiów wpisano 2 zbiory zabytków z badań wykopaliskowych prowadzonych przez Muzeum (MSHM/A/284/2018-MSHM/KsW/285/2018).

d. W Księdze Inwentarzowej Muzealiów Archeologicznych dokonano wpisu zabytku przekazanego na własność MSHM przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (MSHM/A/10118).

3. Magazyn zbiorów archeologicznych

a. Do magazynu zbiorów przyjęto materiał zabytkowy pochodzący z badań wykopaliskowych prowadzonych przez Muzeum na stanowiskach:

- Brwinów ul. Piłsudskiego AZP 58-63/11 (badania 2014),
- Brwinów ul. Piłsudskiego AZP 58-63/11 (badania 2015).

b. Wykonano 1 tymczasową kartę magazynową (nr 565) oraz uaktualniono dane na 3 kartach (nr: 558, 559, 561).

B. Użyczenie zbiorów

1. Muzeum Regionalne w Pułtusk zwróciło 52 zabytki pochodzące z badań na cmentarzysku w Kleszewie pow. Pułtusk. Zabytki te były eksponowane na wystawie Średniowieczne proto-miasto w Pułtusk. Multimedialna ekspozycja z dziejów kasztelanii majątkowej biskupstwa płockiego. Zabytki pozostawały w użyczeniu od 7 listopada 2016 roku do 28 czerwca 2018 roku.
2. W 2018 roku wydano pracownikom Muzeum z magazynu zabytków 192 zespoły ceramiczne i 16 zabytków wydzielonych z różnych stanowisk archeologicznych oraz cały zbiór zabytków ze stanowiska w Kaniach.
3. Pani Kamili Baturo, pracownikowi Działu Archeologii Muzeum Warszawy udostępniono, do naukowego opracowania, szklane zabytki odkryte na stanowisku w Młochowie.
4. Dział Inwentarzowy na bieżąco udziela zainteresowanym informacji dotyczących obecności w zbiorach MSHM określonych rodzajów zabytków..

C. Prace dokumentacyjne i archiwizacyjne

1. Rejestr Archiwum Dokumentacji Naukowej powiększył się o materiały z 4 stanowisk badawczych (MSHM/ADN540 – MSHM/ADN/543). Do archiwum zostały złożone sprawozdania z przeprowadzanych prac wykopaliskowych, dziennik badań, karty obiektów, tablice dokumentacji fotograficznej, inwentarze polowe zabytków, inwentarz dokumentacji fotograficznej i rysunkowej oraz polowa dokumentacja rysunkowa.
2. W Rejestrze wypożyczeń z Archiwum Dokumentacji Naukowej dokonano 41 wpisów (RWADN 161-201). Dokumentację naukową udostępniano pracownikom Muzeum na zasadzie wypożyczeń wewnętrznych.
3. Opracowywano procedury dotyczące zarządzania zbiorami archeologicznymi Muzeum:
 - a. Przygotowano zasady kwalifikowania materiałów archeologicznych pozyskiwanych przez Muzeum w związku z ich późniejszą ewidencją.
 - b. Opracowano zasady opisywania zabytków i sposobu ich wykazywania w procesie ewidencji zbiorów archeologicznych. W ramach procedury opracowano:
 - kryteria doboru nazw wpisowych zabytków archeologicznych podlegających ewidencji w dokumentacji muzealnej,
 - instrukcję redakcyjną, czyli zasady sporządzania opisu zabytku w polu wolnotekstowym Karty Ewidencyjnej,
 - zalecenia dotyczące zasad wykazywania zabytków na Kartach przygotowawczych wpisu do dokumentacji ewidencyjnej Muzeum.
 - c. Opracowano procedury dotyczące ewidencjonowania zabytków dla:
 - Inwentarzy polowych zabytków,
 - Kart ewidencyjnych zabytków (depozytów oraz muzealiów),
 - Księgi Depozytów,
 - Księgi Inwentarzowej Muzealiów Archeologicznych,
 - Księgi Archeologicznych Materiałów Pomocniczych,

- Karty przygotowawczej wpisu do dokumentacji ewidencyjnej Muzeum,
- Rejestru materiałów zabytkowych pozyskanych w toku badań archeologicznych prowadzonych przez Muzeum, oczekujących na opracowanie,
- Rejestru zbiorów archeologicznych,
- Katalogu zbiorów archeologicznych,
- Trybu skreślenia zabytków z ewidencji zbiorów,
- Zabezpieczenia dokumentacji ewidencyjnej,
- Udostępniania informacji zawartych w dokumentacji ewidencyjnej,
- Oznaczania zabytków.

d. Przygotowano wzory formularzy ww. ksiąg ewidencji, kart i rejestrów.

e. Przygotowano wzory i instrukcje 20 formularzy rejestrów prowadzonych przez Dział Inwentarzowy MSHM.

4. W 2018 roku porządkowano inwentarz dokumentacji fotograficznej MSHM pod względem praw autorskich. Dokonano weryfikacji dla zdjęć od nr. 318 do 4335.

D. Granty

W latach 2014-2018 w Muzeum był realizowany projekt badawczy pt. - Kleszewo – największa nekropola kultur przeworskiej i wielbarskiej na Mazowszu i Podlasiu. Opracowanie monograficzne cmentarzyska. Przedsięwzięcie było finansowane przez Narodowe Centrum Nauki w Krakowie w ramach konkursu PRELUDIUM 6 (nr UMO-2013/09/N/HS3/02882).

Projekt został zakończony w marcu 2018 roku, Narodowe Centrum Nauki przyjęło sprawozdanie z jego realizacji we wrześniu tego samego roku.

E. Publikacje, konferencje, sympozja, szkolenia

1. Artykuły i publikacje

a. Marcin Woźniak. Zapinka Almgren 172 z Wąsosza, w powiecie grajewskim, na tle innych fibul tego typu z obszaru kultury wielbarskiej i zachodniobałtyjskiego kręgu kulturowego (w:) S. Wadył, M. Karczewski, M. Hoffmann (red.), Materiały do Archeologii Warmii i Mazur, tom 2, Warszawa-Białystok-Olsztyn, 2018, 153-193 (z I. Szter i A. Wiśniewską).

b. Marcin Woźniak. Dwie interesujące zapinki z cmentarzyska w Kleszewie, pow. pułtuski (w:) W Nowakowski, W. Orliński, M. Woińska (red.), Relacje kultury przeworskiej i lateńskiej na Mazowszu: wnioski z badań cmentarzyska przeworskiego w Legionowie CSP, Legionowo-Warszawa, 2017, 239-254.

c. Marcin Woźniak Milanówek/Fałęcin – a settlement of iron-smelters from the Late Antiquity, Archeologické rozhledy, t. LXX, 2018, 363-380.

d. Robert Janiszewski. Before or after? Stratigraphic relations of Iron Age slag-pit furnaces In the Mazovian Centre of Metallurgy. Archeologické rozhledy, t. LXX, 2018, 381-390

2. Referaty wygłoszone przez pracowników MSHM

- a. 6-8 czerwca 2018 r., konferencja, III Warmińsko-Mazurska Sesja Sprawozdawcza w Giżycku: Marcin Woźniak - Zapinki typu Jezerine z Kleszewa na wschodnim Mazowszu.
 - B. 6-8 czerwca 2018 r., konferencja, III Warmińsko-Mazurska Sesja Sprawozdawcza w Giżycku: Marcin Woźniak - Rzymsko-bizantyjska fibula z północno-wschodniej Polski”(z Ł. Szczepańskim).
 - c. 8 września 2018 r., Pruszkowski Festiwal Archeologiczny ARTEfakty 2018 Pruszków, Debata: Katarzyna Dejrowska – Starożytny piec dymarski do wytopu żelaza.
 - d. 8 września 2018 r., Pruszkowski Festiwal Archeologiczny ARTEfakty 2018 Pruszków, Debata: Robert Janiszewski – Obiekt 1/99 (studnia) ze stanowiska w Brwinowie.
 - e. 8 września 2018 r., Pruszkowski Festiwal Archeologiczny ARTEfakty 2018 Pruszków, Debata: Marcin Woźniak – Skarb narzędzi kowalskich z Tłustego.
 - f. 26 – 28 października 2018 r., IV Seminarium Archeometalurgiczne Metodyka badań stanowisk dawnej metalurgii żelaza i metali kolorowych. Wólka Milanowska. Robert Janiszewski, Marcin Woźniak - Metody badań archeologicznych i dokumentacji obiektów na stanowiskach z piecami dymarskimi wypracowane przez S. Woydę na Mazowszu.
3. Udział w sesjach, szkoleniach oraz konferencjach naukowych i sprawozdawczych organizowanych poza siedzibą instytucji:
- a. 1 marca 2018 r., Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Seminarium z archeologii Europy środkowej w I tysiącleciu przed Chrystusem – Sideros.
 - b. 14 marca 2018 r., Narodowe Centrum Kultury w Warszawie. Jak zaistnieć na Facebooku? – webinarium;
 - c. 11 kwietnia 2018 r., Narodowe Centrum Kultury w Warszawie. Płatna promocja w mediach społecznościowych – webinarium;
 - d. 9 maja 2018 r. Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie. Seminarium z archeologii Europy środkowej w I tysiącleciu przed Chrystusem - Sideros.
4. Ponadto pracownicy Muzeum uczestniczyli w uroczystych promocjach czasopism archeologicznych oraz okazjonalnych wykładach naukowych organizowanych przez instytucje zewnętrzne.

II DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA, OŚWIATOWA I KULTURALNA

A. Nagrody

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego zostało laureatem plebiscytu „Focus na Mazowieckie” w kategorii Nauka i Technika. Organizatorem Konkursu był Samorząd Województwa Mazowieckiego oraz Burda Publishing Polska. Czytelnicy magazynu Fokus, National Geographic Traveler oraz mieszkańcy Mazowsza mogli głosować na instytucje, które w najciekawszy sposób propagują wiedzę w zakresie: nauki i techniki, kultury i sztuki, historii oraz przyrody.

B. Wystawy

1. Wystawa stała

Ekspozycja Przedświt – Mazowieckie Centrum Metalurgiczne z przełomu er jest stale udostępniana zwiedzającym. Odwiedzają ją grupy zorganizowane, w tym grupy szkolne, a także osoby indywidualne – dzieci, młodzież i osoby dorosłe, z kraju i z zagranicy. Od marca 2017 roku zwiedzający mogą ją

oglądać bezpłatnie w związku z otrzymaniem przez Miasto Pruszków dofinansowania ze środków Europejskiego funduszu rozwoju regionalnego.

Wystawę stałą odwiedziło 5058 osób.

2. Wystawy czasowe

W 2018 roku Muzeum przygotowało 8 wystaw czasowych eksponowanych w pomieszczeniach placówki w tym 2 ekspozycje plenerowe – jedną przygotowaną w ogrodzie muzealnym oraz drugą udostępnioną zwiedzającym w przestrzeni miejskiej Brwinowa.

a. Con Amore – wystawa malarstwa

Twórcami zbiorowej wystawy obrazów Con Amore byli członkowie Salonu Pruszkowskiego oraz absolwenci studiów podyplomowych rysunku i malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Inspiracją eksponowanych prac była twórczość Any Marí Martínez („Aria 5”). Wystawa była udostępniona zwiedzającym od 20 stycznia do 2 marca 2018 roku. Wystawę odwiedziło 90 osób.

b. Dziewięć światów – wystawa fotografii

Wystawa zdjęć Patrycji Makowskiej pt. Dziewięć światów. Ekspozycja była dostępna dla zwiedzających od 14 lutego do 18 marca. Wernisaż odbył się podczas inauguracji nowego projektu Pruszków – miasto spotkań. Prezentowane zdjęcia lotnicze Islandii miały nawiązywać do znanej z mitologii skandynawskiej opowieści o drzewie życia Yggdrasilu, które łączył dziewięć światów.

Wystawę czasową odwiedziły 34 osoby.

C. Obrazy muzyczne – wystawa malarstwa Magdaleny Nałęcz

Wystawa prac malarskich Magdaleny Nałęcz Obrazy muzyczne była udostępniona zwiedzającym od 21 kwietnia do 30 kwietnia 2018 roku. Na ekspozycji znalazły się obrazy, które ilustrowały każdy z 7 koncertów sezonu muzycznego 2017-2018. Muzeum po raz pierwszy podjęło próbę połączenia sztuk plastycznych z muzyką, aby uwypuklić, wzmocnić i poszerzyć świat zmysłów i emocji artystów i odbiorców. .Wystawę odwiedziło 85 osób.

d. Marjan Fuks. Pierwszy fotoreporter II Rzeczypospolitej

Wystawa zdjęć Marjan Fuks. Pierwszy fotoreporter II Rzeczypospolitej została wypożyczona z Domu Spotkań z Historią w Warszawie. Ekspozycja nawiązywała do przypadających w 2018 roku obchodów setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Przybliżyła postać Marjana Fuksa słynnego fotoreportera okresu międzywojennego, a poprzez jego prace najważniejsze wydarzenia ze świata polityki, kultury, życia codziennego w tym także najgłośniejsze ówczesne skandale i zbrodnie kryminalne. Pomysłodawcą i kuratorem wystawy był Krzysztof Wójcik – fotograf i współtwórca Polskiej Agencji Fotografów FORUM. Użyczoną wystawę stosownie zaaranżowano i przystosowano do możliwości lokalowych placówki. Ekspozycja ukazywała najważniejsze wydarzenia odradzającej się Polski, w tym szczególnie pierwsze oficjalne obchody święta uchwalenia Konstytucji 3 maja. Wystawę można było zwiedzać od 3 maja do 17 czerwca; była ona integralną częścią wydarzeń muzealnych odbywających się z okazji obchodów Święto Narodowego Trzeciego Maja oraz Nocy Muzeów.

Wystawę czasową zwiedziło 1278 osób.

e. Odkryj starożytne Mazowsze. Mazowieckie centrum metalurgiczne II w p.n.e. - III w. n.e. – wystawa plenerowa

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego im. Stefana Woydy w Pruszkowie przygotowało plenerową ekspozycję, która jest obecnie prezentowana w Brwinowie, a następnie będzie eksponowana w okolicznych miejscowościach. Celem wystawy jest przybliżenie mieszkańcom tych terenów wiedzy o Mazowieckim Centrum Metalurgicznym – jednym z głównych ośrodków metalurgii żelaza w środkowej Europie sprzed 2 tysięcy lat. Na dziesięciu planszach wystawy został ukazany fenomen mazowieckiego hutnictwa, efekty badań wykopaliskowych, odkryte obiekty archeologiczne w tym szczególnie pozostałości pieców dymarskich, sprzęt i narzędzia oraz wyroby starożytnych kowali i hutników. Zaprezentowana została również sylwetka Stefana Woydy – archeologa i odkrywcy tego ośrodka hutniczego. Ekspozycja została zrealizowana we współpracy z Towarzystwem Opieki nad Zabytkami, Koło w Brwinowie.

f. Artefakty – plenerowa wystawa rzeźby

W ramach Pruszkowskiego Festiwalu Archeologicznego ARTEfakty 2018 miał miejsce tygodniowy plener rzeźbiarski, efektem którego były prace udostępnione zwiedzającym w ogrodzie muzealnym. Wernisaż odbył się 14 września. Prace artystów inspirowane były archeologią i zabytkami mazowieckiego centrum metalurgicznego sprzed 2 tysięcy lat.

Wystawę plenerową odwiedziło 488 osób

g. Artefakty – wystawa plakatów

Na Pruszkowski Festiwal Archeologiczny ARTEfakty składały się warsztaty plakatu. Wystawa projektów plakatów inspirowanych zabytkami archeologicznymi oraz osadnictwem hutniczym kultury przeworskiej okresu wpływów rzymskich była prezentowana w oranżerii pruszkowskiego Muzeum oraz w Bibliotece Publicznej w Ożarowie Mazowieckim.

Ekspozycje zwiedziło 220 osób

Załącznik nr 1

B. Lekcje muzealne

Popularyzacja wiedzy o archeologii, informowanie o zbiorach Muzeum, a za ich pośrednictwem upowszechnianie wiedzy o życiu codziennym naszych przodków jest jednym z głównych zadań Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego im. Stefana Woydy w Pruszkowie. Oferta edukacyjna Muzeum skierowana jest do uczniów szkół podstawowych, szkół średnich, przedszkoli oraz osób dorosłych.

Z okazji, przypadającej w 2018 roku, 100 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości Muzeum zorganizowało cykl okazjonalnych lekcji muzealnych. Proponowane zajęcia miały interdyscyplinarny charakter łącząc wiedzę historyczną z muzealnymi eksponatami oraz teorię z praktyką w formie zajęć ruchowych i plastycznych. Ideą zajęć było budowanie wśród uczestników szacunku do dziedzictwa przodków i dumy z ich dokonań, a tym samym ugruntowanie poczucia tożsamości narodowej i regionalnej.

Stała oferta edukacyjna Muzeum:

1. Tańcowała igła z nitką - czyli jak zostać krawcem;
2. W warsztacie garncarskim;
3. (Nie)złota biżuteria;
4. W dawnym domu;

5. Dzieje najstarsze Mazowsza;
6. W średniowiecznym kufrze;
7. Muzeum bez tajemnic;
8. Rzym zwycięski. Od miasta-państwa do Imperium Romanum;
9. Jak dawniej pisano;
10. Odkrywanie przeszłości - ABC archeologii;
11. Kuj żelazo póki gorące;
12. Wśród myśliwych i zbieraczy;
13. Pruszkowska lokomotywa;
14. Pruszków naszych przodków;
15. Baśnie i legendy dawnego Mazowsza;
16. Budowniczy Mazowsza;
17. Słowiańskie Mazowsze.

Kurs na Niepodległość:

18. Patriotą być;
19. Nasza Niepodległa;
20. Legiony to żołnierska nuta;
21. Pierwsza Kadrowa;
22. Wielkanoc w okopach wielkiej wojny.

Z rzemiosłem i ekologią za pan brat - Letnie warsztaty artystyczne dla dzieci:

23. Rzemiosło dostatek przyniosło:

- ozdobienie podkowy techniką decoupage;
- wykonanie drewnianej ramki na zdjęcia.

24. Wikliniarz Szymon:

- wykonanie podładek pod kubek z papierowej wikliny;
- wykonanie koszyka ze sznurków.

25. Koronczarka Teresa i kupiec Bławatny:

- wykonanie kartki haftem matematycznym;
- wykonanie breloczków na dyskach kumihimo

26. Młynarz Kuba i żebrak:

- wykonanie koralików z masy solnej;

- Wykonanie makramy z ziaren zbóż.

27. O uczniu krawca, Marcinie:

- Wykonanie pokrowca na telefon z filcu;

- Wykonanie przytulanki z rękawiczki.

28. Rady na odpady:

- wykonanie skarbonki z butelki PET;

- wykonanie łapacza snów z butelek PET.

29. Ziemia, wyspa zielona:

- wykonanie lampionów ze stoików;

- wykonanie maskotki z doniczek.

30. Woda - mamó, tato, co wy na to:

- wykonanie organizatorów z rolek tekturowych;

- wykonanie zegara ze starej płyty winylowej.

31. Ekologiczny dom:

- wykonanie maskotki – niedoparka;

- wykonanie piórnika z resztek materiałów.

32. W kontakcie z naturą:

- wykonanie breloczków z samodzielnie wykonanych pomponów;

- wykonanie drzewek szczęścia z drutu i guzików.

Zostało zrealizowanych 186 lekcji muzealnych, w których uczestniczyło 3860 osób.

C. Prelekcje

1. W pierwszym półroczu 2018 roku były kontynuowane zapoczątkowane jesienią 2017 roku 2 serie popularnonaukowych wykładów skierowanych do szerokiej publiczności.

a. Księstwo Mazowieckie – dramatyczne wydarzenia, zamki, książęta, rycerz i smok – cykl prelekcji popularnonaukowych

Cykl historycznych prelekcji zatytułowany Księstwo Mazowieckie - dramatyczne wydarzenia, zamki, książęta, rycerze i smok prowadził archeolog, dziennikarz, twórca Szlaku Książąt Mazowieckich - Daniel Sukniewicz. Uczestnicy prelekcji poznawali zawiłe i niejednoznaczne dzieje Księstwa Mazowieckiego. Były zgłębiane losy książąt mazowieckich, dla których niezależność Mazowsza była sprawą nadrzędną. Dowiadywano się o ich walkach o tron krakowski, o skomplikowanych relacjach z Królestwem Polskim, Państwem Krzyżackim i innymi sąsiadami, które kształtowały tożsamości tej ziemi.

W prelekcjach uczestniczyło 101 osób.

b. Młot i kielich. Opowieści z wikińskiej Północy” – cykl prelekcji popularnonaukowych

Kontynuowano także prelekcje omawiające dzieje Wikingów, w tym szczególnie ich kulturę. Młot i kielich. Opowieści z wikińskiej Północy były projektem, na który składały się cykliczne, czwartkowe spotkania prowadzone przez Dr. Łukasza Malinowskiego. Sagi wikińskie, przekazy średniowiecznych kronikarzy oraz znaleziska archeologiczne były bazą do przybliżania wiedzy o mieszkańcach wczesnośredniowiecznej Skandynawii - jak biesiadowali i jak się bawili, kim byli berserkowie, dlaczego wikińskim wojownikom zależało na chwale i sławie, jaką rolę pełniły kobiety, czy były kapłankami, wojowniczkami, czy też przykładowymi gospodyniami.

W prelekcjach uczestniczyło 87 osób.

2. W 2018 roku przypada 100 rocznica odzyskania przez Polskę Niepodległości. Z tej okazji zostały przygotowane okazjonalne wykłady oraz debata. W ramach uczczenia tego wydarzenia, 10 maja odbyła się prelekcja, którą przeprowadził dr Paweł Brudek, zatytułowana 3 Maja 1916: Święto Konstytucji, propaganda i polityczna gra o Polskę. Natomiast 17 maja miała miejsce debata Adres: Niepodległość – jak tam dojść? z udziałem specjalistów, których działalność naukowa skupia się nad badaniem historii II Rzeczypospolitej. Ekspertami byli: prof. Andrzej Chwalba, prof. Mariusz Wołos, dr hab. Katarzyna Sierakowska, dyskusję moderowała Hanna Maria Giza.

5 listopada dla dzieci i młodzieży została zorganizowana prelekcja przybliżająca młodym słuchaczom historię symboli narodowych. Wykłady prowadził Przemysław Rej – Kierownik Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie.

W prelekcjach uczestniczyło 164 osoby.

Łącznie we wszystkich prelekcjach, cyklicznych i okazjonalnych, zorganizowanych w 2018 roku uczestniczyło 745 osób.

Załącznik nr 2.

D. Koncerty

W 2018 roku Muzeum działalność muzyczną rozpoczęło Koncertem noworocznym w wykonaniu Katarzyny Dudy i Marka Bracha. Bardzo udanym wydarzeniem był występ Agi Zaryan, która wykonywała utwory jazzowe. Tradycyjnie okres Świąt Wielkanocnych został uświetniony Koncertem na Wielki Tydzień w wykonaniu Meccore String Quartet. Sezon muzyczny 2017-2018 został zakończony 21 kwietnia niezwykłym spotkaniem Nowa podróż zimowa w wykonaniu Marcina Zdunika oraz Aleksandra Dębicza. Wszystkie koncerty sezonu muzycznego zostały uatrakcyjnione obrazami ilustrującymi nastrój wydarzenia, których autorką była Magdalena Nałęcz. W okresie wakacyjnym odbyły się dwa muzyczne spotkania. Jedno z nich było dedykowane dzieciom. Grupa teatralna Muzyczna Ferajna przygotowała spotkanie muzyczne na motywach znanej baśni Charlesa Perraulta - Kopciuszek na obcasach i w adidasach. Promując młodych artystów, Muzeum zorganizowało recital fortepianowy Juliusza Goniarskiego – studenta Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie.

W październiku 2018 roku został zainaugurowany nowy sezon muzyczny - Sezon koncertowy 2018/2019. W okresie jesiennym melomani mogli usłyszeć muzykę klasyczną i jazzową. Koncertom towarzyszyły grafiki oraz malarstwo znakomitej artystki Bożeny Kotulskiej.

Łącznie w 10 koncertach uczestniczyło 1255 osób.

Załącznik nr 3.

E. Rodzinne spotkania weekendowe

Muzeum łącząc pokolenia stara się realizować różnorodne projekty edukacyjne. Jednym z nich są Rodzinne spotkania weekendowe. Na ich program składają się pokazy, warsztaty, prelekcje, gry i zabawy, uczestnikami są dzieci, młodzież i dorośli. 11 listopada 1918 roku, po 123 latach politycznej nieobecności, Polska odzyskała niepodległość. Muzeum włączyło się w uroczyste celebrowanie tego święta realizując projekt zatytułowany Ku niepodległości – tożsamość, kultura, symbolika. Zamierzeniem Muzeum jest opowiadanie o drodze do niepodległości, o różnych obliczach kultury kształtowanej przez Polaków podczas zaborów, o wydarzeniach, ważnych postaciach epoki, literaturze, ubiorze i tańcu. Społeczeństwo polskie, kultywowało przywiązanie do swoich dziejów, tradycji, języka, dzięki czemu udało się odbudować własną państwowość. Szacunek do dziedzictwa przodków, dumą z ich dokonań, a przede wszystkim zrozumienie naszych sukcesów i porażek oto cel tych spotkań.

Łącznie w spotkaniach uczestniczyło 192 osoby.

Załącznik nr 4

F. Pruszków – miasto spotkań

W 2018 roku został zainicjowany cykliczny projekt Pruszków – miasto spotkań. Cyklowi towarzyszyły autorskie spotkania, w czasie których poruszone były zagadnienia związane z istotnymi dla kultury i cywilizacji wydarzeniami historycznymi, przedsięwzięciami artystycznymi czy też z niezwykłymi dziełami sztuki. Każde z nich było połączone ze stosowaną formą artystyczną (teatralną, filmową, literacką) wizualizującą prezentowane zagadnienie.

Pierwsze spotkanie odbyło się 17 lutego, a jego tematem była Edda poetycka - najstarszy zabytek piśmiennictwa islandzkiego. W trakcie tego spotkania można było wysłuchać pieśni o skandynawskich bogach i bohaterach. Czytaniu towarzyszyła, wykonywana na żywo, specjalnie skomponowana muzyka. Uzupełnieniem wydarzenia był wernisaż zdjęć Islandii autorstwa Patrycji Makowskiej pt. Dziewięć światów.

Podczas 2 kolejnych spotkań odbyły się warsztaty kaligrafii. Uczestnikom zajęć została przybliżona wiedza o jednym z najpiękniejszych iluminowanych manuskryptów średniowiecznych, jakie zachowały się do naszych czasów: Ewangeliarzu świętego Kolumby, czyli Księdze z Kells. Bohaterem drugiego spotkania był Mszał Biskupa Erazma Ciołka, jeden z najwybitniejszych przykładów polskiego Iluminatorstwa z okresu wczesnego renesansu. Warsztaty kaligraficzne pozwoliły poznać ówczesny krój pisma oraz narzędzia pisarskie, a także rozwijać zdolności pięknego pisania.

W ramach projektu Pruszków – miasto spotkań odbyła się także projekcja polskiego filmu niemego Mogiła nieznanego żołnierza ilustrowana muzyką w wykonaniu znakomitego pianisty Aleksandra Dębicza. Wydarzenie zatytułowane W starym kinie poprzedziła prelekcja poprowadzona przez Grzegorza Rogowskiego.

W spotkaniach uczestniczyło 170 osób

G. Piknik rodzinny historyczny 3 Maja

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego po raz kolejny współorganizowało miejską imprezę z okazji obchodów 227. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja. Był to Rodzinny Piknik Historyczny: 3 MAJA 1916 – Narodziny Święta Narodowego. Przewodnim mottem imprezy były pierwsze, oficjalne obchody rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja w 1916 roku, w czasie trwania I Wojny Światowej. Na wydarzenia, które rozgrywały się na terenie Muzeum i Pruszkowa złożyły się: gra miejska Niepodległy Pruszków, warsztaty artystyczne dla dzieci i dorosłych, zajęcia animacyjne dla najmłodszych,

stanowiska rekonstruktorów, potańcówka oraz zwiedzanie wystawy stałej i czasowej. Poznanie realiów Wielkiej Wojny i początków II Rzeczypospolitej w Pruszkowie, w tym szczególnie działań wojennych w mieście i okolicach w przededniu odzyskania przez Polskę niepodległości, były zasadniczymi elementami gry miejskiej.

Uczestnicy pikniku brali także udział w licznych warsztatach artystycznych. Działała stacja sitodruku, przy której można było własnoręcznie wykonać na koszulkach lub torbach ozdoby z przedstawieniem orła białego lub kokardy narodowej z napisem 3 Maja. Na innym stanowisku był malowany przez zainteresowane osoby monumentalny obraz, fragment dzieła Jana Matejki z napisem Konstytucja. Dla najmłodszych uczestników pikniku przygotowano stanowisko animacyjne Wyśnij Patriotyzm, gdzie szyto poduszeczki – Przytulanki w narodowych barwach oraz wykonywano kokardy biało-czerwone.

Wiedzę o czasach sprzed 100 lat można było zdobyć na stanowiskach rekonstruktorów, na których odbywały się prezentacje, pokazy i warsztaty. Na stanowisku militarnym uczestnicy dowiadywali się jak wyglądało umundurowanie, uzbrojenie i wyposażenie żołnierzy z czasów Wielkiej Wojny. Życie codzienne w początkach XX wieku poznawano wykonując lalki i piłki szmaciane oraz bardzo modne w tamtych czasach ozdoby do włosów - fascynatory,

a także uczono się posługiwać dawnymi urządzeniami domowymi – tarą, adapterem, ponadto można było się dowiedzieć, co to jest samowar i maselnica. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyło się stanowisko fotograficzne ze ścianką, na której wykonywano zdjęcia „z epoki”.

Potańcówka przy muzyce ludowej była prowadzona przez Patrycję Kuczyńską, przy akompaniamencie instrumentów ludowych. Tańczono polki, oberki, walczyki i tanga.

Przez cały czas trwania pikniku można było zwiedzać wystawę czasową Marjan Fuks. Pierwszy fotoreporter II RP oraz ekspozycję stałą Przedświt. Mazowieckie centrum metalurgiczne z przełomu er.

We wszystkich wydarzeniach uczestniczyło około 2860 osób.

H. Noc Muzeów 2018 - Tajny detektyw

19 maja odbyła się kolejna edycja Europejskiej Nocy Muzeów. Jej głównym tematem były kryminalne historie z początków XX wieku. Inspiracją był Ilustrowany Tygodnik Kryminalno-Sądowy Tajny Detektyw, który ukazywał się od 1931 do 1935 roku. W każdym numerze publikowano reportaże dotyczące spraw kryminalnych prowadzonych przez polski wymiar sprawiedliwości. Relacje dotyczyły zarówno świata przestępczego, jak i historii z życia wyższych sfer. Ponadto integralną część wydarzenia stanowiła wystawa czasowa Marjan Fuks. Pierwszy Fotoreporter II Rzeczypospolitej, na której można było znaleźć zdjęcia ilustrujące wydarzenia kryminalne dwudziestolecia międzywojennego. Odbyło się spotkanie z Krzysztofem Wójcikiem – twórcą wystawy, a następnie kuratorskie oprowadzanie po ekspozycji.

Gra rodzinna (Escape room) – Pomóż odnaleźć skradziony skarb hrabiny Potulickiej wzbudzała wiele emocji i cieszyła się wielkim zainteresowaniem uczestników Nocy Muzeów.

Miało także miejsce spotkanie z udziałem Moniki Piątkowskiej oraz dr. hab. Mateusza Rodaka – Tajny Detektyw – Międzywojenne afery kryminalne skierowane przede wszystkim do dorosłej części uczestników wydarzenia.

Przez cały czas trwania Nocy Muzeów zwiedzano stałą ekspozycję Przedświt – Mazowieckie Centrum Metalurgiczne z przełomu er.

W Nocy Muzeów uczestniczyło około 700 osób

I. Rodzinny piknik w Otrębusach

Z okazji 600. rocznicy powstania Otrębus, 19 maja na terenie wokół pałacyku Toeplitza odbył się Rodzinny piknik, w którym także uczestniczyło pruszkowskie Muzeum. Nasza placówka przygotowała stanowisko promocyjne oraz warsztaty kowalskie dla uczestników imprezy.

J. XII Festyn Profilaktyczny Dzień Osiedla

16 czerwca po raz kolejny Muzeum aktywnie uczestniczyło w organizacji Rodzinnego Festynu Profilaktycznego Dzień Osiedla w Pruszkowie.

Pracownicy Muzeum prowadzili stanowisko pokazowo-animacyjne dla dzieci i młodzieży, które, było punktem w grze terenowej. Życie codzienne mieszkańców Mazowsza sprzed 10 tysięcy lat poznawano słuchając opowieści edukatora, oglądając i dotykając rekonstrukcji harpunów, wędek, oszczepów, strzał czy też wężycza. Najmłodszy uczestnicy festynu podejmowali próbę łowienia ryb przy pomocy wędki. Ponadto przygotowano promocyjno - wypoczynkową strefę, gdzie dowiadywano się o działalności placówki, zaś dzieci i ich rodzice mogli zatrzymać się i odpocząć na leżakach oraz poczytać książeczki.

K. Festiwal Otwarte Ogrody Brwinów z Żelaza 2018

16 czerwca 2018 roku Muzeum po raz pierwszy uczestniczyło w Festiwalu Otwarte ogrody w Brwinowie. Było to niepowtarzalne wydarzenie kulturalne odbywające się w scenerii miejskich ogrodów, której celem było budowanie wspólnoty oraz promocja i ochrona lokalnego dziedzictwa. Pracownicy Muzeum i zaproszeni rekonstruktorzy przybliżali zgromadzonej publiczności dzieje tych terenów sprzed 2 tysięcy lat, szczególnie jej hutniczą przeszłość. Został zrekonstruowany piec dymarski i przeprowadzono eksperymentalny pokaz uzyskiwania żelaza z rudy darniowej, zakończony widowiskowym rozbiciem pieca.

W wydarzeniu uczestniczyli także rekonstruktorzy wcielający się w legionistów rzymskich. Odbywały się pokazy i warsztaty skupiając zainteresowanych poznawaniem starożytnej przeszłości Brwinowa.

L. V warszawskie syssitie

9 czerwca w oranżerii pruszkowskiego Muzeum odbyła się konferencja w ramach organizowanego przez Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego i Stowarzyszenie Historyków Starożytności cyklu pt. Warszawskie syssitie. Po części zamkniętej miały miejsce otwarte wykłady prowadzone przez wybitnych specjalistów historyków starożytności. Poruszane zagadnienia dotyczyły kultury starożytnej Sparty – jej aspektów społecznych, sakralnych i militarnych. Wygłoszono 10 wykładów, a następnie odbyła się prezentacja rekonstrukcji uzbrojenia hoplity spartańskiego dokonana przez rekonstruktora ze Stowarzyszenia na rzecz popularyzacji kultury antycznej Hellas et Roma w Lublinie.

W spotkaniu uczestniczyło 86 osób.

ł. Spotkanie Kommission zur Erforschung von Sammlungen archäologischer Funde und Unterlagen aus dem nordöstlichen Mitteleuropa

23 czerwca Muzeum gościło grupę archeologów uczestniczących w konferencji naukowej Kommission zur Erforschung von Sammlungen Archäologischer Funde und Unterlagen aus dem nordöstlichen Mitteleuropa (KAFU). Komisja została utworzona w 2001 r. w Berlinie z inicjatywy dyrektora Museum für Vor- und Frühgeschichte Staatliche Museen zu Berlin Preussischer Kulturbesitz prof. Willfrieda Menghina, prof. Uniwersytetu Warszawskiego Wojciecha Nowakowskiego oraz dyrektora Römisch-Germanische Kommission we Frankfurcie nad Menem prof. Siegmara von Schnurbeina. Powołano ją

w celu skoordynowania działań w zakresie prowadzenia studiów nad zbiorami zabytków i zasobami archiwalnej dokumentacji z badań archeologicznych realizowanych do 1945 r. w środkowej i północno-wschodniej Europie. Organizatorem konferencji był Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

W spotkaniu uczestniczyło 40 osób

M. Letnie warsztaty artystyczne Z rzemiosłem i ekologią za pan brat

W pierwszym i ostatnim tygodniu wakacji Muzeum zorganizowało cykl Letnich Warsztatów Artystycznych Z Rzemiosłem I Ekologią Za Pan Brat. Warsztaty były propozycją edukacyjną skierowaną do dzieci w wieku od 7 do 12 lat. Założeniem projektu było, aby udział w zajęciach, poprzez prezentację różnych technik artystycznych, rozbudzał poznawczą ciekawość dzieci oraz kształtował ich ekologiczną wrażliwość.

Uczestnicy w trakcie zajęć poznawali różnorodne formy rękodzieła i sztuk artystycznych zaznajamiali się z technikami decoupage, plecionkarstwa, zasadami haftu i szycia. Motywy przewodnie zajęć zostały zaczerpnięte z bajek będących pochwąłą pracy rzemieślniczej oraz multimedialnych opowieści uczących szacunku do przyrody i środowiska. Zajęcia odbywały się w 2 turach w godzinach porannych i popołudniowych. Każde spotkanie miało zamkniętą formę zakończoną wykonaniem pracy.

W warsztatach uczestniczyło 161 osób.

Załącznik nr 5

N. Czytanki w ogrodzie

W trakcie letniego wypoczynku, w każdy czwartek od 28 czerwca do 30 sierpnia, zaplanowane zostały spotkania dedykowane najmłodszym dzieciom pt. Czytanki w ogrodzie. Wakacyjne czytanki to specjalny cykl spotkań skierowany do dzieci młodszych. W specjalnie przygotowanej przestrzeni w ogrodzie muzealnym, rodzice i małe dzieci mogły wysłuchać niezwykłych bajek. Po ich przeczytaniu i omówieniu odbywała się część animacyjna, w czasie której uczestnicy wykonywali charakterystyczne dla danej opowieści zabawki.

W spotkaniach wzięło udział 568 osób.

Załącznik nr 6

O. Gra międzymuzealna RAZ, DWA, TRZY WARSZAWIAKIEM JESTEŚ TY...

W czasie wakacji Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego było częścią międzymuzealnej gry Raz dwa trzy Warszawiakiem jesteś Ty, koordynowanej przez Muzeum Powstania Warszawskiego. Projekt odbywał się w okresie od 18 czerwca do 9 września 2018 roku. Obejmował 5 miast i 29 instytucji kultury. W grę było zaangażowanych 896 rodzinnych zespołów. Aby uczestniczyć w grze zainteresowani musieli zarejestrować się na www.razdwatrzywarszawiak.pl, zapoznać się z instrukcją postępowania, znaleźć i pobrać zadania do wykonania, a następnie odwiedzając wybrane placówki odpowiadać na pytania z arkusza. Muzeum pruszkowskie przygotowało 2 zestawy pytań, których odpowiedzi należało szukać zwiedzając stałą wystawę Przedświt Mazowieckie centrum metalurgiczne z przełomu er.

W Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego wykonano 177 kart pracy.

P. Senior w Muzeum

Muzeum włączyło się w realizację projektu Pruszkowski Miesiąc Aktywnego Seniora.

We wrześniu i październiku przygotowane zostały specjalne zajęcia dedykowane seniorom. Odbędzie się spotkanie Modystka - warsztaty robienia fascynatorów i dekoracji do kapeluszy oraz broszek inspirowanych modą II Rzeczypospolitej oraz aktywne zwiedzanie stałej ekspozycji z kartą zadań pt. Szarady archeologiczne. Na zakończenie spotkania uczestnicy rozpoznawali rodzaj i przeznaczenie zabytków archeologicznych oraz przymierzali zrekonstruowane ubrania i biżuterię mieszkanek osad hutniczych sprzed 2 tysięcy lat.

R. Projekt Żelazny most

Jesienią 2018 roku rozpoczęła się druga edycja projektu edukacyjnego Żelazny Most. Przedsięwzięcie to jest projektem międzyszkolnym realizowanym między Liceum Ogólnokształcącym im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie a Podkowieńskim Liceum Ogólnokształcącym. Muzeum Starożytnego Hutnictwa jest jego merytorycznym opiekunem. Uczestnicy biorąc udział w różnorodnych zajęciach, wykładach, warsztatach, wydarzeniach mają możliwość poznawania dziedzictwa archeologicznego regionu, w którym zamieszkują, a szczególnie starożytną metalurgię żelaza. Projekt został zainicjowany udziałem młodzieży w Pruszkowskim Festiwalu Archeologicznym – ARTEfakty 2018.

S. XXII Festiwal Nauki 2018 - Brak inwestycji w naukę to inwestycja w ignorancję

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego po raz kolejny włączyło się w organizację Festiwalu Nauki. W ramach Festiwalu zostało zorganizowane rodzinne spotkanie weekendowe z cyklu „Ku niepodległości” – Spotkanie III pt. Emancypacja, wynalazki, patriotyzm, czyli praca dla kraju. Uczestnicy mogli dowiedzieć się, czym charakteryzowała się moda patriotyczna, czym była krynolina, czy wygodnie chodziło się w gorsecie, jaki smak miała herbata parzona w samowarze, jak działały pierwsze maszyny do szycia, a także jaka myśl techniczna towarzyszyła tamtym czasom i jakie wynalazki im zawdzięczamy.

Ponadto została opracowana i przeprowadzona, skierowana do starszych klas szkoły podstawowej, lekcja festiwalowa Hapu i Liwia w antycznej szkole. Uczestnicy dowiedzieli się, na czym polegała edukacja dzieci w starożytności, jak wyglądała antyczna szkoła, czy chłopcy i dziewczęta mieli takie same prawa. Dzieci poznały ówczesne materiały piśmiennicze oraz wcieliły się w rolę antycznych uczniów.

Łącznie w wydarzeniach uczestniczyło 66 osób

T. XXVII Targi Książki Historycznej w Warszawie

W dniach 29 listopada – 2 grudnia 2018 roku Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego im. Stefana Woydy w Pruszkowie uczestniczyło w XXVII Targach Książki Historycznej w Arkadach Kubickiego na Zamku Królewskim w Warszawie. W ramach IX Salonu Książki Muzealnej na stanowisku zbiorczym Stowarzyszenia Muzealników Polskich Oddział Mazowiecki były prezentowane publikacje oraz udostępnione zwiedzającym ulotki i broszury MSHM.

U. Otwarty ogród muzealny

W okresie wiosenno-letnim Muzeum udostępniło zwiedzającym ogród muzealny. Oprócz wygodnych leżaków, goście mieli możliwość skorzystania na miejscu z książek zgromadzonych w plenerowej bibliotece.

W. Pruszkowski Festiwal Archeologiczny ARTEfakty 8-15 września 2018

W dniach 8-15 września 2018 roku odbyła się druga edycja Pruszkowskiego Festiwalu Archeologicznego ARTEfakty. Przewodnią ideą festiwalu był pomysł, aby Pruszków został miastem archeologii i sztuki, zaś wszystkie działania z pogranicza nauki, sztuki i rozrywki miały służyć integracji społeczności, budowaniu tożsamości oraz umożliwieniu wszechstronnego rozwoju.

Od początku roku trwały prace przy uszczegółowianiu i uzgadnianiu programu z poszczególnymi wykonawcami wydarzenia. Przygotowano i składano wnioski o dofinansowanie m.in. ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”, a także występowano o wsparcie finansowe do różnych instytucji i firm.

ARTEfakty były poprzedzone wielomiesięcznymi przygotowaniem. Podejmowano szerokie działania logistyczne związane z planowanym festiwalem, zabezpieczaniem miejsc, ochroną, noclegami dla realizatorów, przygotowaniem umów, zakupami, ubezpieczeniami, promocją, naborem do wolontariatu i do udziału w warsztatach itp.

Na festiwal złożyły się pokazy, warsztaty, debata, prelekcje, spektakle, wystawy, plener rzeźbiarski, zajęcia animacyjne, promocja komiksu, projekty edukacyjne.

Pruszkowski Festiwal Archeologiczny został zainaugurowany 8 września Debatą między artystami i naukowcami o postrzeganiu zabytków. Przedstawienie wybranych artefaktów znajdujących się w zbiorach Muzeum było bazą do dyskusji na temat wpływu nauki na sztukę i sztuki na naukę. Stronę naukowców prezentujących zabytki stanowili muzealnicy, archeolodzy oraz historycy (dr Jacek Andrzejowski, dr Małgorzata Litwinowicz, dr hab. Judyta Rodzińska-Nowak, prof. Jan Schuster, dr Joanna Zagórska-Telega, Katarzyna Dejtrowska, Robert Janiszewski, Marcin Woźniak), zaś stronę artystów – uczestnicy warsztatów (plener rzeźbiarski, warsztaty teatralne, plakatu, mural). Debatę prowadziły Katarzyna Barańska oraz Dominika Mietelska-Jarecka.

Od 8 do 15 września odbywał się plener rzeźbiarski, w którym uczestniczyło 5 artystów tworzących w ogrodzie muzealnym dzieła, w tym jedno z nich z udziałem mieszkanki Pruszkowa. Plener zakończył się wernisażem w finałowym dniu wydarzenia.

Tydzień trwały również warsztaty plakatu. Ich celem było stworzenie artystycznego plakatu inspirowanego zabytkami archeologicznymi sprzed 2 tysięcy lat odkrytymi na stanowiskach Mazowieckiego Centrum Metalurgicznego. Warsztaty były prowadzone przez dr hab. Maję Wolną i były skierowane do pasjonatów z dziedziny projektowania graficznego, artystów, studentów i absolwentów szkół artystycznych zainteresowanych pogłębianiem wiedzy o projektowaniu plakatów. Punktem kulminacyjnym był wernisaż prac, który miał miejsce 15 września. Kolejnymi tygodniowymi warsztatami były zajęcia teatralne, prowadzone przez Adama Walnego. Motywem przewodnim zajęć było budowanie teatralnej ekspresji, a punkt wyjścia stanowił zabytek archeologiczny, swoisty świadek przeszłości. Warsztaty zakończyły się spektaklem w finałowym dniu Festiwalu. Kolejnymi zajęciami były warsztaty z dziedziny street artu, w wyniku których zostały wykonane murale na terenie Centrum Kultury w Pruszkowie. Jeden z murali tworzyli młodzi ludzie, uczniowie szkół podstawowych

i średnich. Warsztaty prowadziła Czarli Bajka. Stworzone murale w przestrzeni miejskiej Pruszkowa stały się trwałym śladem II edycji ARTEfaktów.

W przeddzień dnia finałowego odbyło się widowisko plenerowe Spotkać Prospera w wykonaniu Lwowskiego Teatru Akademickiego Woskresinnia.

Finał II Pruszkowskiego Festiwalu Archeologicznego odbył się 15 września, jego głównym elementem była rekonstrukcja historyczna. Zasadniczym założeniem było ukazanie dziedzictwa Mazowieckiego

Centrum Metalurgicznego w kontekście europejskiej kultury antycznej. Przybliżenie wiedzy o antycznym świecie należało do członków Stowarzyszenia na rzecz popularyzacji kultury antycznej Hellas et Roma, które działa przy Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Widzowie mieli okazję podziwiać starożytne zawody, wytwórczość, a przede wszystkim kuchnię antyczną. Ponad pięćdziesięciu rekonstruktorów przybliżyło życie codzienne czasów Imperium Rzymskiego i starożytnej Grecji. Kultura antyczna została przedstawiona na najwyższym poziomie z bardzo dużą dbałością o poziom merytoryczny poczynając od wiedzy a skończywszy na detalach rekonstrukcji kultury materialnej. Były stanowiska tkacza i farbiarza, szewca, kupca, muzyka, cieśli, garniarza, pasterza, rogownika, medyka legionowego, płatnerza, prezentowano mozaikę i malarstwo, odbył się targ niewolników, można było poznać zasady gry antycznych aktorów, starożytne piśmiennictwo, oddział legionowy, gry i zabawy. Goście Festiwalu mogli brać udział w zajęciach, uczestniczyć w pokazach, słuchać prelekcji, oglądać i dotykać rekonstrukcji, a przede wszystkim degustować dania przygotowane z odtworzonych starożytnych przepisów kulinarnych. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się igrzyska gladiatorские oraz świat kobiety antyku. Obok kultury antycznej prezentowana była też kultura ludów barbarzyńskich, czyli ówczesnych mieszkańców dzisiejszej Polski. Zwiedzający mogli uczestniczyć w procesie wypału naczyń glinianych, poznawać tkactwo gockie oraz technikę wyrobu łuków i innych narzędzi łowieckich.

Działało też rozbudowane stanowisko prezentujące warsztat pracy archeologa, stacja sitodruku, gdzie można było na bawełnianej torbie wydrukować grafiki nawiązujące do Muzeum i archeologii oraz stacja szablonu, na której uczestnicy tworzyli szablony nawiązujące do historii hutnictwa. Ponadto odbyły się również warsztaty tworzenia w mroku. Uczestnicy dowiadywali się o pierwszych przejawach prehistorycznej sztuki tworzonej przez człowieka oraz mieli okazję samodzielnie namalować naskalne malowidło.

Na potrzeby ARTEfaktów został opracowany specjalny projekt edukacyjny, który został włączony do stałej oferty Muzeum. Wykorzystując założenia teatru kashimibai (jap. kami – papier, shibai – sztuka), czyli teatryku narracyjno-obrazkowego została napisana bajka o siostrach bliźniczkach, które mieszkały w starożytnej osadzie hutniczej. Opracowano i wykonano stosowne plansze oraz puzzle, a także zbudowano szafkę i przygotowano rekonstrukcje zabytków ilustrujące opowiadane historie. Forma małego spektaklu teatralnego pobudza wyobraźnię dzieci, skupiających się na obrazkach, bawi i uczy, zabierając uczestników w podróż do starożytnego świata hutników i kowali. Rozwija i pozwala przyswoić wiedzę o życiu codziennym mieszkańców osad hutniczych żyjących na Mazowszu Zachodnim 2 tysiące lat temu. W trakcie Festiwalu odbyła się premiera teatryku zatytułowanego Fibula a następnie został zaprezentowany w 19 szkołach i przedszkolach Pruszkowa.

Integralną częścią Pruszkowskiego Festiwalu była promocja komiksu autorstwa Marty Guzowskiej i Karoliny Oksiędzkiej Artefakt. Komiks o tematyce kryminalno-archeologicznej został osadzony we współczesnych czasach i rozgrywa się m.in. w Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego w Pruszkowie. Jego zadaniem jest promocja placówki i Mazowieckiego Centrum Metalurgicznego. W trakcie Festiwalu odbyło się spotkanie autorskie z graficzką Karoliną Oksiędzką. Natomiast w ramach wydarzeń pofestiwalowych 25 września odbyło się spotkanie z autorką komiksu dr Martą Guzowską.

Przez cały czas trwania wydarzenia goście licznie odwiedzali stałą wystawę Przedświt – Mazowieckie Centrum Metalurgiczne z przełomu er.

Łącznie w wydarzeniu brało udział ponad 3700 osób.

X. Czytelnia naukowa

Ze zbiorów Czytelni naukowej Muzeum korzystali pracownicy placówki. Księgozbiór zwiększył się o 43 pozycje w formie darów oraz zakupów.

Y. Działalność promocyjna

W 2018 roku Muzeum prowadziło intensywną działalność promocyjną wszystkich wydarzeń, jakie miały miejsce w placówce. Do stałych zadań należała publikacja informacji o planowanych wydarzeniach na portalach internetowych:

www.mshm.pl,

www.facebook.com/Pruszkow.mshm,

www.instagram.com/muzeum_shm/,

www.twitter.com/MuzeumSHM,

youtube.com.

Ponadto systematycznie współpracowano z mediami lokalnymi, przede wszystkim: WPR, Pruszkowska Telewizja Kablowa TEL-KAB, obiektywna.pl, Radio Bogoria, Popadio, wpr24, Kurier Południowy, RDC – Radio dla Ciebie, Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna, portal Pruszków Mówi. historykon.pl, Poznaj Swój Kraj, warszawa.pl, Spotkania z zabytkami, koncertowania, Jazzsoul, mocne strony.

Stałym partnerem była Warszawska Kolej Dojazdowa

W 2018 roku rozpoczęto promocję w grupach społecznościowych okolicznych miejscowości oraz w grupach tematycznych takich jak: Raszyn i okolice, Brwinów wspólne sprawy, Podkowa Leśna, Forum mieszkańców gminy Michałowice, Nadarzyn – forum mieszkańców gminy, Piastów – forum mieszkańców, Co, gdzie, kiedy – Mazowsze, Archeologia (PL), Archeologia pradziejowa i wczesnego średniowiecza.

Do odbiorców docieramy także w sposób bezpośredni. Stałą formą informowania publiczności o działaniach Muzeum jest mailing. Ponadto wykonywane są plakaty, afisze, ulotki i zaproszenia.

Muzeum prowadzi stałą kontrolę swojej obecności w mediach internetowych.

Zasięg strony na facebooku Muzeum zwiększył się z 4219 (1 stycznia 2018) do 5059 (31 grudnia 2018). Newsletter ma 455 odbiorców, w ciągu roku odnotowaliśmy 87323 odsłon strony internetowej MSHM www.mshm.pl.

Promując działalność Muzeum uczestniczyliśmy w targach turystycznych m.in. w Łodzi - Regiony Na Styku Kultur w dniach 16-18 marca; w Zabrze - Międzynarodowe Targi Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej w dniach 13-14 kwietnia; w Nadarzynie – Word Ravel Show w dniach 19-21 października oraz w Warszawie, w Pałacu Kultury i Nauki – XIV Międzynarodowe Targi Turystyczne TT Warsaw w dniu 22 listopada.

W działalności promocyjnej Muzeum należy wyróżnić prace przy drugiej edycji Pruszkowskiego Festiwalu Archeologicznego ARTEfakty 2018. Od początku roku trwały prace przy organizacji i promocji wydarzenia. Przygotowano i składano wnioski

o dofinansowanie festiwalu do różnych instytucji i firm. Opracowano i prowadzono kampanię promocyjną na Facebooku i Instagramie. Stworzono spójny wizerunek graficzny, dotyczący wszystkich materiałów związanych z wydarzeniem. Systematycznie publikowano w mediach społecznościowych posty o poszczególnych projektach i osobach biorących w nich udział. Zorganizowano 6 konkursów, które przybliżyły ideę festiwalu, informacje o programie ukazały się w lokalnej prasie, telewizji i radio, a także na forach licznych mediów społecznościowych. Należy zaznaczyć, że impreza promowana była także w branżowych, zajmujących się historią i archeologią, ogólnopolskich portalach informacyjnych - historykon.pl, Spotkania z Zabytkami, Archeologia Żywa. ARTEfakty, jako produkt turystyczny były reklamowane również przez Mazowiecką Regionalną Organizację Turystyczną. Na potrzeby wydarzenia została stworzona stosowna strona internetowa www.artefakty.mshm.pl. Działania promocyjne uzupełniały plakaty, ulotki i bilbordy, które były rozprowadzane w Pruszkowie i w okolicznych miejscowościach. Szczególną rolę pełniła Warszawska Kolej Dojazdowa, w wagonach której udostępniono podróżującym ulotki i plakaty.

Z. Współpraca z instytucjami Pruszkowa

1. Współpraca z Urzędem Miejskim w Pruszkowie oparta jest na współuczestnictwie w przygotowaniu i realizacji projektów, udostępnianiu pomieszczeń muzealnych, sprzętu oraz obsłudze imprez. W 2018 roku odbyły się:

- a. Uroczyste obchody 50-lecia pożycia małżeńskiego
- b. 3 maja - Współorganizacja Pikniku historycznego 3 Maja
- c. Spotkania okolicznościowe

2. Współpraca ze Strażą Miejską w Pruszkowie podczas obchodów 25-lecia istnienia instytucji.

W 2018 roku Muzeum odwiedziło ponad 24 400 osób.